

פרוטוקול מס' 39/א

כ"שיבת וועדת הכספים

היום ב', י"ח בטבת תשס"ז - 2.1.56 בשעה 10.50

ב ו כ ה י מ :

חברי הוועדה:

- י . גורי - יו"ר
- י . אפרתי
- ח . אריאב
- י . בדר
- א . בהיר
- ש . דיין
- א . הרצפלד
- ט . חזני
- ב . לוין
- ז . סוזאייב
- י . ספיר
- י . פורדר
- ט . קלטר

סוזאנימ:

מר ז . שרף - הממונה על הכנסות המדינה
מר ש . גולן - מנהל משרד האוצר
ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים

מר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

התקציב הנוסף בשנת 56-1955 (חפנטות)

- - -

היו"ר י . גורי:

אני פותח את הישיבה.

סליטנו את הקריאה הראשונה. אנו עוברים לקריאה שניה. נתחיל מן ההכנסה הרגילה ומס ההכנסה.

י . ספיר:

אני חוזר ושואל על פיגורי מס ההכנסה. מה מספר הפיגורים ומהם הטכונים?

שאלה שניה בענין מכס ובלו. כמה מן הטכונים של 9 מיליון ל"י נובע מן ההיטלים הנוספים שנעשו מאז חודש אוגוסט ועד היום, והאם הטכונים האחרים הם הטכונים שייכנסו מן ההיטלים הרגילים?

מר ז . שרף:

קשה לומר מה טכונים הפיגורים של מס ההכנסה. אני יכול לתת רק ציונים על היקף הפיגורים. אנו מנסים לעבור לשיטה של הנהלת חשבונות שוטפת של שומות. הדבר ימשך עוד שנה-שנתיים. אנו יודעים כי באחד בדצמבר 1955 היינו בפיגור של 65 מילף שומות לשנת 55-1954, למעלה מ-24 מילף שומות לשנת 54-1953 ו-15 מילף שומות לשנים קודמות. אני צריך לציין כי שיטת העבודה שלנו לגבי

שנים קודמות היא, שאנו מקדימים את עשיית הוועות להכנסות שיש להם הכנסות גדולות. ככל שהפיגור הוא יותר מאוחר - הסכום יצטמצם להיגבות הוא יותר קטן בטווח ובאופן יחסי.

אני רוצה לנקוט בטענות. אנו גובים את סט השכירים על ההכנסה השוטפת. סכום הפיגור הוא קטן ביותר. ביחס לעצמאים המצב שונה. גבינו בשנת 1953-54 סך של 4 מיליון ל"י מפרעות, 5,400,000 ל"י על הוסיפה האחרונה ו-10 מיליון ל"י על שנים קודמות. באחוזים הוכר התבטא כך: 21% מפרעות, 28% שונה אחרונה של שנת ההכנסה שלפני כן ו-51,5% שנים קודמות.

ביחס לחברות. סכום של 17,5 מיליון, סזה החצי מפרעות, 32% על השנה האחרונה ורק 18% שנים קודמות.

בשנה שלאחר מכן; שנה שבסתיימה ב-1.4.55 גבינו מעצמאיים 41.300.000 ל"י, סזה כשליש מפרעות כנגד 20,5% בשנה שלפניה, 23% על השנה האחרונה שביחס לעצמאיים יש לראות בזה גבייה שוטפת. יחד 56,5% כנגד 48,5% בשנה שלפניה. היתר - שנים קודמות.

בחברות המצב הוטב בהרבה. מפרעות שהיו בשנה הקודמת חסימים מחוץ הגיעו בשנה האחרונה ל-58,5%. הגבייה על השנה האחרונה הגיעה ל-30%. רק 12% בלבד שנים קודמות כנגד 18% בשנה שלפניה.

ביחס לשנה השוטפת. להערכת גובה המפרעה יש שיטת חשבון של חסימים יום. אנו שולחים את התביעה ל-10,3 וסי שמכנים את התשלומים במשך עשרים הימים של טרם ובמשך חודש אפריל - נכנס למסגרת הגבייה הסדירה. החל סמאי - מתחיל הפיגור. בהנחה חסימים הימים גבינו 16,250,000 ל"י מתוך סכום כולל של 66 מיליון ל"י אותו גבינו בשנה שעברה מעצמאיים וחברות. המפרעה הראשונה ל השנה הזאת נתנה לנו 5,250,000 ל"י כנגד 16,250,000 ל"י, סכום 4 המפרעות גם יחד. המפרעה השניה - 6,500,000 ל"י, ואנו מעריכים כי המפרעה השלישית תתן לנו סכום של 9 מיליון ל"י. הורה אומר, ככל שסכום המפרעה עולה לא רק שחלק הפיגורים קטן אלא גם מבטיח כי הפיגור בעתיד יהא יותר קטן. המגמה הכללית היא חיפוא להקטנה מתחדת של הפיגורים.

מ. קלטר: מה הסכום האבטולוטי של סחייבי המס בשנה השוטפת?

מר ז. שרף: אין אנו יודעים.

מ. קלטר: בערך?

מר ז. שרף: סדר בלתי סדוייק אהיה אם אומר, שהניכויים

השוטפים של השכירים בשנה זו יהיו כ-50-52 מיליון ל"י. כן נגבה סכום של 6-8 מיליון ל"י כפיגורים של ניכויים, פיגורים מטעבירים. טיימנו את תהליך הבדיקה ונתברר כי היו מקורות עבודה או שלא גבו את המס, או שגבו ולא העבירו. בשנה שעברה חתכנו הדבר ב-10 מיליון ל"י. אנו העברנו את עבודת הבקרת מן המשרד למקומות העבודה עצמם. אנו מעריכים כי גם השנה נכנס סכום של 5 מיליון ל"י כמפרשי הניכויים אותם גילינו על ידי הבקרת במקומות העבודה. לדוגמה חברת שוהם, "שוהם" הישרה דמי ייצוג לכמה פעובדיה. אנו דרשנו להתחיל לנכות מס גם מן הסכום הזה. לגבי העבר, תקופה בה לא נוכה הסכום, שלחנו להם שוטה. החובה במקרה כזה על הטעבירים.

אני מסכים להשיב על השאלה הקודמת:
שכירים - 50 מיליון ל"י. טכום דומה לעצמאיים. חברות - 25 מיליון ל"י.
השאר - פיגורים, 30 מיליון ל"י פיגורים.

אנו עומדים לפרטם סטטיסטיקה של קבוצות
הכנסות: לפי מקצועות, לפי מקומות עבודה, לפי גודל משפחתי ולפי גובה
המס.

א. בהיר: האם אפשר להטיק סכך כי טכום הפיגורים גדול
פי שתיים מהטכום שבגבה?

מר ז. שרף: לא הייתי זומר כך. הפיגורים הם בעיקר בשתי
קבוצות: א) בעלי הכנסות קטנות מאוד; ב) חברות
ובעלי הכנסות ניכרות, שיש להן לנו כוח אדם מסוים לבדוק את מאזניהם ואת
ספרי החשבונות שלהם. בכל חבר העובדים שלנו יש רק שלושים איש הממומנים
היטב. רבים עזבו אותנו.

היו"ר י. גורלי: אני רוצה לומר לחברי הוועדה כי בעוד חודש,
חודש וחצי, נערוך את הדיון הסקיף והגדול על
התקציב.

י. ספיני: הצעה לגבי אישורי המס ולא לגבי הטכום.
אני מציע להוסיף לירה או להפחית לירה.
כוונתי היא: מאחר שטכומי ההכנסה החייבים במס עולים לכעלה מן המשווער,
הרי לאפשר אישורי המס בעיקר בשכבות הביניים שהם קטלנים בתכלית - אני
מציע להגיש סיד הצעה לתיקון השעורים.

י. פורד: הערה ושאלה.
הערה. נדמה לי שעלינו לציין לשבח את
ההתקדמות וההתפתחות שחלו בשנים האחרונות. אנו עדים להתקדמות גדולה
בשטח זה של מס ההכנסה ויש לברך על כך את העומדים בראש המחלקה באוצר,
את מר שרף ואת מר ברוש.

שאלה. אני מבין שאנו, בטמפרים עגולים, לוקחים
בחשבון עשרה אחוז מן ההכנסה הלאומית של השנה הבאה. אנו מעוניינים לגייס
טכומים נוספים. אני שומע כי יש החושבים כי אפשר לגייס מן הפבור טכום
נוסף של כמה מיליון. אני רוצה לשאול את מר שרף: מהו הטכום המופטימלי
אותו אפשר לגייס מבלי לפגוע ביציבות הכלכלית?

מר ז. שרף: איני מסמין שאפשר לגייס טכום של כמה מיליון.

י. סוזאני: לאחר שהכנסת קיבלה את תיקון חוק מס ההכנסה
אמר שר האוצר כי עקב ההקלות הוא עלול להפסיד
טכום של עשרים מיליון ל"י השנה, ובתוך זה טכום של 12 מיליון ל"י
מעצמאיים. אני שואל את מר שרף: אם הערכה זו של שר האוצר נמשחת?

בוועדת מס ההכנסה שהיה לי הכבוד להיות
יושב-ראשה לא היו חילוקי דעות על הצורך ברפורמה יסודית של שעורי
המס. חילוקי הדעות היו באשר לקצב בו יש לבצע את הרפורמה. קודם כל
לא ראינו לעשות זאת חודש לפני הבחירות בגלל הפירושים השונים העלולים
היו להינתן לצעד זה, ונימוק שני - הסיכון לפגוע יתר על המידה בהכנסות
המשוערות לפי טעיף זה. אמרו: אם נבצע את הרפורמה בבת אחת עלולה
הכנסתו של האוצר להיפגע, אולם על עצם הצורך ברפורמה לא היו חילוקי
דעות בינינו. אני רוצה לשאול את מר שרף: האם לאור הנסיון שהיה השנה
היה מקום לחשש זה, ואם לא - מה עומד עתה האוצר לעשות?

לענין המפרעות. אם כי לא טאמתי לא בפרוטוקולים שנכתבו ולא בהכרזות רשמיות שניתנו, הריני מודיע בוועדה בכל מלוא האחריות, כי בטו"ם ובבידורים עם שר המוצר ועם הטקסידות האחריות המטפלת בהכנסות המדינה דובר בפירוש, ואני מוכן לחזור ולגשר בכל מקום שדרש, שהמפרעות תחבסנה על ההכנסות של השנים האחרונות. המפרעה בשנת 1955-56 תיחשב על ההכנסה של שנת 1952-1953 ו-1953-54, ולא יקחו מצלו יותר מאשר טאה אחוז מפרעה.

הצעתי הצעה שלהפתעתי לא נתקבלה: תיקון חוק הבא להקטין את המפרעות. השנה לא היתה כל הצדקה להגדיל את המפרעות. טאה אחוז ל-125%. לגבי העצמאים אלה היו ההבטחות שניתנו על ידי כולם במיוחד על ידי הקובליציה הקודמת שכולנו היינו מחדשים לה. אילו ידעתי שכזאת תהיה המציאות - אינני חושב שהיינו צריכים לתת אותן הכרזות שנתנו. כל תכניסו לכאן את ענין ספר הנישומים, כי ספר הנישומים דן בתקופה אחרת לגמרי. לא היינו רשאים לתת אותן ההכרזות שנתנו לעצמאים.

מר ז. שרף: 65 גלף שומות. מהן אנו גובים את המפרעה הן גלה המופיעות בספר הנישומים.

ז. סוואליב: ידעתי בדיוק מה שאמרת. אני תובע מה שטוכם בזמנו. אני תובע וקובע כי ההודעות האומרות, כי השנה תינתנה הקלות לעצמאים לא היו אמת. העצמאים משלמים השנה יותר מאשר היו צריכים לשלם. אנו לגבי השנה השוטפת הבטחנו לעצמאים שיוזן גמור לגבי תוספת היוקר. על ההכנסה השוטפת מקבל העצמאי את מלוא ההנחה שמקבל שכיר בתוספת היוקר, בחוק האחרון הנהגנו הקלות 10% עד ל-25% בתור זיכוי שלא יעלה על 350 ל"י למשלם המס. אלה היו שני טובי ההקלות. אני בא וטוען, כי העצמאי נדרש השנה לשלם מפרעה בגובה של 125% על המס ששילם לפני שנתיים, דבר העומד בניגוד להבטחות שניתנו. הכל טבוטס על התמודדיה של הנתנה כללית שיש בה בכמה מקרים הצדקה ובכמה מקרים פגיעה באיש, כי יוצאים מתוך הנחה כללית האומרת, שבינתיים, בטשך השנתיים, גדלה ההכנסה הכללית של העצמאי.

היו"ר י. גורלי: מה אתה מציע, האם אתה תומך בהצעתו של ח"כ ספיר או סביב אתה הצעה אחרת? לכן אתה מוביל אותנו?

ז. סוואליב: לאן אני מוביל אתכם אינני יודע. הדבר תלוי במה שאשמע. זה תלוי בתשובתו של מר שרף. אני קובע, כי בגישה המעשית לבעיית מס ההכנסה לא היו גינינו חילוקי דעות. אני מדבר לגופו של ענין. אני מעריך את גישתו של מר שרף, כי למר שרף יש גישה עניינית ולא דוקטרינרית.

אני קובע, כי הקביעה הכללית שהכנסותיהם של העצמאים עלו בממוצע ב-40% או 50% אינה נכונה, ואין הצדקה לדרוש מהם מפרעה של 125%. אני שולל את הגישה הזאת. אני רוצה לשמור מר שרף הסבר מנומק. אצל השכירים ידועה ההעלאה. לא כן אצל העצמאים. כאן שונה המצב מענף לענף. יש ענפי מס, קטעונמות לשל, שמצבם בכל רע. אין הם מגיעים מפילו לאחוז של 20 רוח ברוטו, דבר שהבטיח להם מפילו דב יוסף בשעתו. ראיתי סקר שעשה המסביר בענין זה. יש ענפים שלמים שמצלים קטנו הרווחים בתופן הבטלוטי. על כל פנים לא עלו ב-50% כפי שקובע המוצר לשם גביית המפרעות מעצמאים. הגביה מן העצמאים אינה בסדר; אין היא בהתאם להבטחות שניתנו; היא בניגוד למציאות והיא שוללת למעשה את כל ההקלות וההנחות שהוכרו עליהן לגבי משלמי המס. זו נקודה אחת, ועתה מעבור לנקודה שניה.

היו"ר י. גורלי: אף פעם לא קבענו לעצמנו מסגרת הדיון בוועדת הכספים. חשבנו שהדבר נתון לשל הישר של חברי הוועדה. אולם אין כל חסא אם נקבע אחת לתמיד תקנון בענין זה. אתה מדבר

למעלה מ-20 דקות. איני חושב שחטא אם אוסר די.

1. סונאליב:

אדוני היו"ר: אני בתור חבר וועדה שולל את כל צורת הדיונים. ידעתי כי התאלצו לדון בתקציב הזה שלא בצורה הנכונה. לא ידענו בטה להתחיל. שאלנו שאלות, נכנסנו לים הויכוח. לא ידענו את הגבולות. אין לנו תקנון בענין זה. לו הייתי יודע את הסדר מראש: קודם שואלים שאלות, אחר-כך - ויכוח כללי ואחר - דיון בכל סעיף - הייתי מתכנן הן את השאלות ו והן את הויכוח. מעצבן אותי לראות יו"ר האוסר כל הזמן: נו תגטור. אינני מדבר לא כדי להכביד על הוועדה ולא כדי לגרום לטחבת. אני רוצה לדעת מה זכותי כחבר וועדה, מה זכותי להטביר ולקבל הטבר לבל אהפוך את ענין התקציב לענין פורמאלי?

היו"ר י. גורי:

אין לי רצון לעצבנך. לא נחת אטרנו כי בענין חשוב ידבר כל אחד ואחד רבע שעה, ובענין שהוא פחות חשוב - 10 רגעים. אם יש צורך בתקנון - נכתבנו. רק במקרים יוצאים מן הכלל אפשר לחרוג מן המסגרת. אתה דובר יותר מעשרים דקות.

2. סונאליב:

בסעיף זה גמרתי.

3. ברר:

בכל יראת הכבוד שיש לי כלפי היו"ר אני רוצה להציע: (א) אם ברצונו להפסיק את דשות הדבור יפסיק לאחר שסיים האדם את דבריו ולא במצב דבריו; (ב) יבדיל היו"ר בין הדיון בעניני מס הכנסה ובין הדיון בענינים אחרים, כי בעניני מס ההכנסה יש אצלנו רגישות מיוחדת; (ג) הייתי מבקש מן היו"ר לקבוע זמן לכל סעיף וסעיף, כדי שכל אחד מאתנו ישמור על המסגרת. (ד) אין זה אשמתנו שהממשלה הציעה דווקא עכשיו הצעת תקציב, מולם אם היא הביאה זאת בפנינו - עלינו לדון בכך.

היו"ר י. גורי:

אני מקבל באהבה את הנזיפה. ח"כ בדר מציע כי אקבע זמן. אם חברי הוועדה אינם מתנגדים אקבע 15 דקות.

4. ברר:

אשר למפרעות. ישנן שתי דרכים: אפשר לקבוע גביה לפי התקציב ואפשר לקבוע מס לפי ההכנסה. יותר נכון, אפשר לקבוע מס לפי ההכנסה והכנסה לפי המס. אם באים ומציעים להוסיף לתקציב 21 מיליון מחייב הדבר התאמת הגביה לפי התקציב, ולא לפי ההכנסה. בזאת רואה אני את מקור החידוש הפתאומי שחל באשר למפרעות.

איני משוכנע כל כך בנוכחות תשובתו של שר האוצר, האוסר: אם ישלם האדם יותר - יוחזר לו הסכום. הטלה "מפרעה" מעידה על עצמה כי סכומה צריך להיות קטן מאשר סך הגבייה כולה.

מגיעים אלינו הדים חסורים. יש בעל מלאכה קטן בירושלים שסגר את חדרו והדביק פלקטים האוסרים, כי הוא מסר את מפתחות חדר עבודתו לפקיד השומה. אין לי ספק שהוא היה בגבול של יאוש מוחלט. אני שואל: לאן הדרכים טובילות? לא תוכלו לגבות מס הכנסה בכוח בלבד. לא יתכן שמס ההכנסה ייהפך למס גזל. לא קשה יהיה לי לארגן תגובה שבייתה אמנם אסורה לדעתכם במצב זה של חירום, אבל משום מה השביתה בעיריית תל-אביב - סותרת. לדרישות הפטריוטיות שלכם יש היקף מוגבל עד מאוד. אינכם יכולים להעלות את מס ההכנסה ללא גבול על ידי שומות שיגרתיות. אני אוסר זאת כמאן. לא אוסר את הדבר מעל בטה הכנסת, אבל דעו כי יש גבול. אינכם יכולים להביא אנשים לסף היאוש. אתם עומדים בודאי להכניס תיקונים לחוק מס ההכנסה, אבל למעשה שני הסעיפים העיקריים קיימים ועומדים: סעיף 55 המאפשר להטיל על כל אדם מס לפי ראות עיניו של פקיד השומה, וסעיף שני בענין המפרעות.

סר ז. שרף:

בענין זה של מס ההכנסה מעצמאיים קיימות שתי בעיות חמורות. כל עוד שלא נפתרן יהיה יטוד לדברים שאמר ח"כ בדר ואחרים.

אעמוד קודם על הבעיה האחת - בעיית הפיגורים. אנו גובים מן העצמאיים מס על שלש שנים: מפרעה על השנה השוטפת, שומה אחרונה, כלומר של שנת 1954-55 ועל השומה של שנת 1953-54. יש כאלה שטרם שילמו את השומה משנת 1952-53. הוזה אומר, שישנם כאלה הנתונים בתהליך של גבייה של 4 שנים גם יחד. גאלה, אליבא דכולם, היו שנתיים טובות 1953-54 ו-1952-53 אך שילמו מעט, ועליהם עתה לשלם את ההפרשים אם כי יתכן שעכשיו אין הפרוטה מצוייה בכיסם. המשק שלנו, לא זה הצבורי ולא זה הפרטי, אינו בנוי על רזרבות כספיות. כולנו חיים במפרעות, בהלוואות ובאשראי. בבעיה זו מתלבט לא רק משלם המס אלא גם אנו.

בדקתי ענין זה של אותו בעל מלאכה קטן בירושלים. הוא חייב לא יותר מאשר 150 לירות בעד 3 שנים. אילו היה חייב רק בעד שנה אחת - לא היה מגיע לכך, אולם הוא חייב בעד 3 שנים. הוא גם סודה בהכנסותיו, אולם אין ביכלתו לשלם.

י. ספיר:

הנכון לומר שטכום ההלוואות שטוודרו עד עתה למחוייבי מס הכנסה הגיע ל-30 מיליון ל"י?

סר ז. שרף:

אני חושב שהדבר מגיע בערך לסכום של 20 מיליון ל"י עכשיו, ועל חשבון העבר בודאי שגבינו גם כן 20 מיליון ל"י.

אנו מסדרים הלוואות. אולם העובדה היא עובדה: אנו נתונים כעת בתקופת מעבר בה אנו גובים מסים על 3 שנות הכנסה אצל סרביית העצמאיים. אני נפגש לא אחת עם בעלי מלאכה, אני מוכן להיפגש עם כל מי שרוצה להיפגש איתי, בעלי המלאכה אינם מתורכחים אתי על גובה המס או על גובה ההכנסה, אלא על כך, שאין הם יכולים לשלם בשנה אחת את המס על 3 שנות הכנסה. לכך אין לנו פתרון.

לפני שנה הקימונו סנגנון של וועדות צבוריות. מאות אנשים משתתפים בוועדות צבוריות אלה. אנו מכניסים לתוכן כל חוג המבקש לשלוח את ב"כ.

ערכנו שומות של אלה המופיעים בספר הנישומים המפורסם. 12 אלף איש הצהירו בספר זה על 14,5 מיליון ל"י. השומה שעשינו היתה על 30 מיליון ל"י והם הסכימו לשלם מס בגבול של 23,5 מיליון ל"י. הדבר אומר שזהו 12 אלף איש הסכימו להוסיף 9 מיליון ל"י הכנסות החייבות במס. אז לא הצהירו על כך ושילמו סכומים מגוחכים. רק ל-2,5% מן העצמאיים צריך היה להחזיר כסף, ואילו כל היתר 97,5% אחרי כל המפרעות הכבדות שנתנו - צריכים היו להוסיף, ולרוב נעשה הדבר בהטכס.

סיבה שניה - עול המס. עלינו לשנות טקצה לקצה את סדרי המס. עלינו להטיל מס כבד יותר על הרווק ולהקל על המשפחה הגדולה. המקרים להם אנו קוראים במשרד מקרים סוציאליים הם ברובם בעלי משפחות גדולות. יש להטיל עומט נוסף על הרווק.

לא אכנס לענין גובה המס. על כך עוד לא היה בירור בממשלה. לכשיהיה - נדבר על כך.

ועתה לשאלת חישוב המפרעה. יש יחס וקשר בין עלית שכר השכירים לבין עלית הכנסת העצמאיים. יודעים אנו כי מצבם של חייטים קטנים בכל רע. הוא הדין - סנדלרים. לפקיד השומה יש הוראות בענין זה: להיות יותר ליברליים לגבי סוגים מסויימים.

אני חוזר ואומר: מן הדין שיהיה יחס בין סה"כ המשכורות ובין הכנסות בעלי סלאכה, חנווניים, רוטאים, עורכי-דין וכו'. (ב) אריך להיות יחס בין ההכנסה הלאומית לבין חלקם של הלא-שכירים של העצמאיים בתוך ההכנסה הלאומית. (ג) ביחס לחנווניים יש לנו אינדיקטור לא רע כלל וכלל: המחזור כפי שהוא מופיע במס שגבינו. יש יחס בין העובדה שאנו גבינו בשנת 1951-52 - 10,5 מיליון ל"י מט קניות, בשנת 1954-55 - 24 מיליון ל"י ובשנת 1955-56 - 36 מיליון ל"י אם כי לא העלנו את המסים.

לדוגמה אביא את ענין המשקאות. הורדנו את המס על המשקאות פרט להעלאה האחרונה. בשנת 1951-52 גבינו על משקאות סך של 4,5 מיליון ל"י, בשנת 1952-53 - 6 מיליון ל"י, בשנת 1953-54 - 6.250.000 ל"י ובשנת 1954-55 - 9 מיליון ל"י. גם עכשיו 9 מיליון ל"י.

אם השכר עלה בחמישים אחוז, אם ההכנסה הלאומית עלתה בחמישים אחוז, אם הצריכה עלתה בחמישים אחוז ואיברכם הקניות גדל גם כן באופן שווה - אנו יכולים לומר שמותר לנו לחשב כיסוד לאומדן החישוב הכנסה של אדם בשנת 1953 ואפילו בשנת 1952, נניח 2400 ל"י, ולפי הנועה זו הוא מגיע להכנסה של 3600 ל"י. לו היתה בשארית 2400 ל"י לא היה משלם מס בגבול של 400 ל"י כפי ששילם אז אלא 150 ל"י, אולם אם הכנסתו עלתה מסנת 1952 ל-1955 לסכום של 8500 ל"י אנו מגיעים למס של 500 ל"י. בצורת תקופה היה אריך לשלם על סכום זה מס של אלף ל"י. הצרה היא בכך, שאנו גובים ממנו לא רק בעד הכנסתו זו אלא חלק מהמס של שנת 1952, מס 1953, והכל מצטבר יחד. אם לא נלך בדרך זו לא נצא מהפיגורים.

י. בדר:
אני מציע בסעיף זה 10 מיליון ל"י מתוך סכמה להחזיר את המפרעות לגובה של המס בשנה הקודמת.

ז. סוזאייב:
אני מציע להפחית בסכום של חצי מיליון ל"י.

י. ספיר:
אני מציע להפחית לירה או להוסיף לירה.

היו"ר י. גורי:
קבלתי שורת הצעות מהסיעה הקומוניסטית, כמעט לכל הטעיפים. בטיפא של הטכתב שצורף באמר: בא להזמינו את תיזקנו להטברים נוספים. פירוש הדבר, כי זה נמטר לשיקול דעתנו. אם ניתקל בסעיף מסויים הסחייב בידור - נזמין אותם.
בסעיף זה הם מציעים לגבות סכום זה של 19 מיליון מן החברות. הוא הדין לגבי הסכום של 1,5 מיליון ל"י.

יש לנו חמש הצעות: הצעת ח"כ ספיר להפחית לירה, הצעת ח"כ סוזאייב להפחית בחצי מיליון, הצעת ח"כ בדר להפחית ב-9,5 מיליון ל"י, הצעת הסיעה הקומוניסטית להטיל את כל הסכום על החברות והצעת הממשלה.
אנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע ה

- הצעת חבר הכנסת י. ספיר - לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת ז. סוזאייב - לא נתקבלה.
- הצעת חבר הכנסת י. בדר - לא נתקבלה.
- הצעת הסיעה הקומוניסטית - אין תומכים.

הצעת הממשלה - נ ת ס ב ל ה.

הינ"ר י. גורי:

כן עלינו להצביע בענין מט הכנסה המיועד לחינוך.

ה צ ב ע ה

הצעת הממשלה בענין מט הכנסה המיועד לחינוך - נתקבלה.

מ כ ט
=====

הינ"ר י. גורי:

אנו עוברים לסעיף המכס. מבקש את חברי הוועדה לשאול ולהציע הצעות זאת מר שרף לתת דברי הסבר בענין המכס.

מ. קלטר:

שאלתי כבר ואני חוזר ושואל: האם לאור צמצום הבנייה יש סיכוי שטכום זה של

8 מיליון ל"י ייכנס?

מר ז. שרף:

אנו חוששים שלפחות טכום של 1,5 מיליון ל"י לא ייכנס לתקציב.

מ. קלטר:

אם כך - איך אתם חושכים לכטות את הפער?

מר ז. שרף:

יש רזרבה.

י. בדר:

אני רואה כי ההעלאה היא ב-22 מיליון. אני רוצה לדעת כמה מורכבת התוספת הזאת. מהו הפירוט ואיך הגעתם לסכום של 43 מיליון, ומה קרה עם ה-22 מיליון שנוטפו?

קיימים שני מקורות נוספים להכנסה: האחד - המכס; האחר - רווח מסחרי אותו מקבל האוצר מעמיזון. מיפה זה סופיע? אם זה נכלל כאן - איך זה בסדר, ואם לא - היכן?

י. ספייר:

אני חוזר על שאלתי: כמה היה נכנס מילולא ההיטלים הנוספים וכמה הם ההיטלים הנוספים?

מ. חזני:

יוצא שהממשלה מקווה לגבות עוד 24 מיליון ל"י מססי עקיפין נוסף על ההיטל המיוחד. האם דוברים לקבל את ההעלאה הזאת ללא העלאת המכס והבלו, האם זה יבוא רק על ידי גידול היבוא ללא העלאות ישירות אחרות?

ז. סטנצ'ביץ:

ביקשנו בענין זה של המכס הכללי לא אחת הסברים. מדוני הינ"ר אמר כי כאשר נגיע לדיון בטעיף זה - ניגע בפרשה זו. איש בחדינה איבנו יודע מה גובה המכס. יש לברר אחת ולתמיד את הפרשה כולה ולראות את האסמכתא החוקית. יש צורות רבות להכפלת גובה המכס. למשל תוספת סיטונאית.

מר ז. שרף:

זה איבנו שייך למכס אלא למס קניות.

ז. סטנצ'ביץ:

ומה הם ה-30%?

מר ז. שרף:

זה שייך למכס.

ז. סוזאייב:

יש לי חשש כי קיימות כמה תוספות לחישוב המכס חוץ מן הסעיף הכללי המתיר למנהל הכללי להעריך סחורה לפי סחירה בשוק. אני שולל את התוספת האוטוטמטית. אם יש חשש, יכול מנהל המכס לקבוע שיש הפרש עצום בין המחיר בשוק לבין המחיר המופיע בחשבון. אולם לא יתכן לתת הוראה כללית האוטומטית, שעל כל חשבון שבא מחו"ל יש להוסיף באופן אוטומטי 30% או 50%, ומחיר זה לחשב את המכס. צורה כזאת אינה חוקית, ובמיוחד שלא הובא הדבר לא לכנסת ולא לוועדת הכספים. לפחות היה צריך לבוא ולבטא.

א. בהיר:

היבוא גדול ב-9 החדשים של ינואר-ספטמבר מ-221 ל-242 מיליון ל"י, כלומר ב-21 מיליון ל"י. לא סופיעים פה מספרים על אפריל-דצמבר. אפשר להניח היבוא יהיה יותר גדול ב-70 מיליון ל"י. מה השעור הממוצע של המכס?

מר ז. שרף:

שעור ממוצע של מכס איננו בנסצא. הדבר תלוי בסוג הסחורות שמביאים. סחורה כחיסה אינה חייבת במכס. חומרי בנין - חייבים.

א. בהיר:

אני מבין כי גידול ההכנסה ממכס נובעת כתוצאה מהגדלת היבוא. היכול אתה להעריך את סך המכס הנוסף שבא בקשר עם הגדלת המלאי?

מר ז. שרף:

מלאי שאינו מוצא מסחסני המכס ומסחסני הערובה - המכס עליו אינו סופיע כהכנסה. כאן סופיע מה שהוכנס ממש לקופה ולא מה שעתיד להיכנס.

עד חודש דצמבר, עד 31.12.55 גבינו על חשבון 43 מיליון ל"י שצריכים היו להיכנס סך של 42 מיליון ל"י. לפעשה גבינו את כל הסכום המופיע בתקציב. אין כל אפשרות של תחזית אם אין ידיעה על סוג היבוא העתיד. אם האניות הטובילות את סחורות השילומים מתרכזות בחדשים סטויימים בהבאת חומרי בנין - קופצת ההכנסה ממכס, ואם אחר כך הן מתרכזות בהבאת סחורות לתעשייה - אין המכס מקבל מאומה.

בשלושה החדשים הראשונים של ספטמבר-נובמבר הגיע הסכום ל-2,5 מיליון ל"י. לפנינו עוד 4 חדשים עד לסוף השנה. אנו מעריכים שייכנס סכום של 6 מיליון ל"י.

לענין עמיזון. הדבר סופיע כמכס. אנו גובים זאת על ידי הגדלת שעורי המכס.

י. בדר:

עד כמה שאני זוכר אמרו לנו, כי מסילים מכס גבוה ונוסף על כך חברת עמיזון מעבירה סכום סחוף לאחוז קטן.

מר ז. שרף:

איני בטוח בענין זה. קשה לי לענות. על כל פנים יש פה הגדלה ניכרת של מכס.

אני משיב על שאלתו של ח"כ סוזאייב. מנהל המכס אינו טעלה באופן שרירותי 30% או 50%. הוא מתבטט על המחיר בשוק ועל המחירים המופיעים בקתלוגים לטיניהם אם הוא חושב כי החשבונות שהוגשו אינם ברי-סמכא. יש אפשרות לערער על כך. ספרית הקתלוגים שלנו היא עשירה.

בררנו שיש סוגי סחורות בעיקר במסגרת היבוא ללא תשלום, שנמכרות בשוק במחירים שאין להם כל יחס למחירים ששלמו.

זכותו של מנהל המכס להעריך סחורות לפי מחירן בשוק, הוספנו ואמרנו, כי לגבי סחורות המשוחררות מכס ואשר אריזתן נמכרת ביוק - אנו גובים מכס על האריזה. הגיעו שלושים אלף שקים לתע"ת לתת, לאחר חודש הוצף השוק בשקים אלה. הגענו למסקנה שיש לגבות מכס מן האריזה. אם הסחורה חייבת במכס - אין אנו גובים מכס על האריזה, אלא במקרה שהסחורה פטורה ממכס.

גידול היבוא, ההיסל הנוסף, ההיסל על המזון החופשי וכתוצאה מן החוק שאושר בכנסת החוטר, שבת הערובה חייבים להוציא את המלאי כעבור שנה, כל המלאי שהצטבר במשך שלש שנים, - אנו מעריכים כי נקבל סכום של שני מיליון ל"י.

ז. סוזאייב:
האם אני יכול לרשום לפני שחונן מתוספת של שלושים אחוז לגבי סוגים מיוחדים של יבוא ללא הקצבת מטבע - אין הוראות כלליות, ואני לא שולל את ההערכה האינדיבידואלית במקרים מסויימים לאור שיפוטו של מנהל המכס.

מר ז. שרף: נכון.

י. בדר: יש לי רושם כי בהערכה, נוסף על כך שהוספתם סכום של 22 מיליון ל"י, יש עוד רזרבה מסוייה?

מר ז. שרף: אין!

י. בדר: בכל זאת יש לי רושם כזה, ואני מציע להוסיף להערכה מיליון ל"י.

היו"ר י. גורי:
הסיעה הקומוניסטית מציעה: מכס להגנת תוצרת הארץ במקום 22 מיליון סכום של 10 מיליון ל"י. יש כאן שתי הצעות: האחת - לבטל את 22 המיליון, האחרת - להכניס טעיף חדש של 10 מיליון.

י. בדר: אין להכניס כאן מכס מיוחד שאין לו כיסוי בחוקים הקיימים.

היו"ר י. גורי:
למעשה הם מבקשים במקום 22 מיליון ל"י רק 10 מיליון ל"י.

3 הצעות לטעיף זה: האחת - של חבר הכנסת בדר להוסיף מיליון; (ב) הצעת הסיעה הקומוניסטית; (ג) הצעת הממשלה. אני עובר להצבעה.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת בדר - לא נתקבלה.

הצעת הסיעה הקומוניסטית - לא נתקבלה.

הצעת הממשלה - נ ת ק ב ל ה.

ד ל ק
=====

ההיתה עליה בדלק הישנה כבלו ובטכט?

י. בדר:

לא

מר ז. שרף:

בתצרוכת?

י. בדר:

כן. וזהו קנה המידה הטוב ביותר לאינפלציה.
עלית התצרוכת בדלק מעידה על אינפלציה.

מר ז. שרף:

הייתי מבקש לקבל מספרים על מחירי הבנזין
בארץ בהשוואה לארצות אחרות.

י. בדר:

מר ז. שרף:
אנו בטכטאים מבחינת הבנזין בין הארצות
בהן יש מס נמוך ובין אלה בהן המס הוא
גבוה. במקום שווה במקצת לצרפת והולנד. אנגליה ואמריקה - מעלינו
ואילו כל ארצות גרמניה ואיטליה - למטה.

האם החישוב הזה הוא לפי הבסיס של לירה
ושמונים הדולאר?

י. בדר:

ברור.

מר ז. שרף:

אני מתרעם על טידת החטינות שמקבל הבנזין
בארץ. הייתי מעדיף מטים על בנזין יותר

י. בדר:

מטמית אחריים.

האם יש טכט על בנזין ובפט?

י. טפיר:

כן. על בנזין, נפט וגז. לא על טולר ולא
על טזוט.

מר ז. שרף:

מה כוונת האוצר בנוגע למוצרי הנפט המקומיים?

י. בדר:

אנו טכטים הצעת חוק ההופכת את הטכט לבלו.

מר ז. שרף:

הסיעה הקומוניסטית מציעה במקום 2 סיליון
ל"י רק חצי סיליון ל"י.

היור' י. גורני:

ה צ ב ע ה

להצעת הסיעה הקומוניסטית - אין תומכים.

הצעת המשלה - נ ת ק ב ל ה.

ב ל ו - ט ב ק
=====

ז. סוואליב:
לא אחת דברתי כבר על כך. אין זה ענין של
אופוזיציה ולא ענין אישי כי איני מעשן,
נדמה לי שנעשתה שגיאה חמורה בקביעת גובה הבלו על טבק וסיגריות.

כתוצאה מכך ירדה הצריכה של המינימום היקרית וגדלה צריכת המינימום הכינוני, ובו בזמן שעל מין יקר מקבליים על כל קופסה כ-350-400 בלו מקבל עתה המוצר לא יותר מ-200 פרוטה בלו, כי אין קוניח יותר ואין אורכים יותר את הסיגריות היקרות. ההבדל מבחינת הכנסות המוצר הוא איטום גדול מאד. בבית חרושת סטויים של סיגריות טיפרו לי כי במשך חודשיים ירדה הצריכה במין סטויים מ-8 מיליון בחודש ל-6 מיליון בחודש. אני שואל את סר שרף: הלכך התכוונו? עובדה היא כי בעקבות העלאה זו נפגע המוצר וכן גם במי החרושת לסיגריות. האם אין מקום לחשוב על בדיקת הענין מחדש ושינוי כל מבנה הגלוי על סיגריות?

י. בור:

בשלושה הסעיפים של דלק, טבק ומשקאות קיימת אותה הבעיה: אין מתאימים את גובה הנטל הפיסקאלי לבינדקס. אין אנו מעלים את מחירי הדלק, שהוא בהשוואה למחירי אחרים בטוך גאלנו, מכיוון שהוא מופיע בבינדקס. הוא הדין טבק. אותן הסיגריות הטופיעות בבינדקס - מחיריהן לא הועלו. הוא הדין משקאות. מחיר הבירה לא עלה. צריכה בענין זה להיעשות אחת ולתמיד בדיקה. כל ההעלאות הגלו על טלט מקורן בעובדה שהמלט אינו מופיע בבינדקס. התוצאה היא: טילוף מבנה המחירים הכללי בארץ, דבר המשפיע לרעה על משק המדינה.

אשר לטבק. בתחילה הלכנו בדרך בו הולכות רוב מוצרות העולם: בלו מחיר על טבק. אולם ידידי היקר נפתלי הציע בכנסת הרביעונה מט פרוגרסיבי. היתה כאן טעות תיאורטית. מט פרוגרסיבי אפשרי אך ורק במקרה של מט כללי, ולא כמט החל רק על חלק מן האוכלוסיה, אותו חלק המעשן סיגריות. הוא הדין באשר למשקאות.

א. הרצפלד:

אני חוזר לקוניאק, שנה שנה אנו מדברים על כך. אני רוצה לקבל הפעם מספרים. נדמה לי כי כל העלאה אינה מביאה הכנסה נוספת למוצר המדינה, כי אורכים פחות. יתכן ואני טועה. האם מספר הבקבוקים שנקנו קטן?

סר ז. שרף:

קוניאק ועדך צרכו יותר. ליקריח - פחות.

א. הרצפלד:

טוב שנדע את הדבר. אם אין הדבר מביא תועלת לממשלה למה להקשות על האזרח. אני דואג גם לצרכן. אם אין זה מזיק למדינה למה לא יקבל האזרח תוצרת זולה?

סר ז. שרף:

אני מסכים עם חבר הכנסת בדר בענין המס הפרוגרסיבי. מט זה אינו צריך להיות מט פרוגרסיבי, אלא יחסי לערך הטבק. הפרש גדול כזה בין מחיר הסיגריות היקרות לבין מחיר הסיגריות הזולות אינו קיים בארץ אחרת בעולם. גם ענין הבינדקס הוא נכון, ואין אני יכול לשנות כזה מאומה. אנו עדים לירידה בצריכת הסיגריות היקרות. יש לעשות משהו כדי להשפיע בגד ירידה זו. יתכן ומצב זה יחלוף. מוטב איפוא לחכות עוד מספר שבועות בכדי להיווכח. עי כה ההעלאה במס החטיאה את מטרתה.

ז. סוזמליב:

אין להתעלם גם מן הצד הפסיכולוגי. סר שרף אמר כי ההעלאה החטיאה את המטרה. המוצר לא קיבל תוספת. במי החרושת נפגעו, יש כאלה שנכנסו אף להפטרדים. האזרחן טוען, כי יש עליה במחיר. איש לא נהנה, ואני שואל: מדוע לא נתקן? גם התגובה הפסיכולוגית של הקהל חשובה במקרה זה. גם בענין הבוליים בעינתה שגיאה פסיכולוגית חמורה בגלל טכום פעוט. אני חוזר ואומר: עשייתם שגיאה ובידכם לתקנה.

סר ז. שרף:

אנו עוד רוצים להיווכח בכך. יתכן והמצב ישתנה. עם הדיון בתקציב - נחזור לכך.

אני מציע להוסיף לירה.

ז. טוומלינג:

אני מציע להפחית לירה.

י. בדר:

הסיעה הקוטוביטטית מציעה
במקום 2 מיליון - חצי מיליון ל"י.

הינ"ר י. גורי:

ה צ ב ע ה

הצעתו של ח"כ סוזאייב - לא בתקבלה.

הצעתו של ח"כ בדר - לא בתקבלה.

הצעת הסיעה הקוטוביטטית - אין תוסכים.

הצעת הממשלה - נ ת ק ג ל ה.

אנו מפסיקים את הישיבה.

הינ"ר י. גורי:

הישיבה נועלה בשעה 1.30